

ИЪН
КОЛДУЕЛ
ПЕТОТО
ЕВАНГЕЛИЕ

ИЪН
КОЛДУЕЛ
ПЕТОТО
ЕВАНГЕЛИЕ

РОМАН

Превела от английски
НАДЕЖДА РОЗОВА

ОБСИДИАН
СОФИЯ

IAN CALDWELL
THE FIFTH GOSPEL

Copyright ©2015 by Ian Caldwell
All rights reserved

Превод © *Надежда Розова*
Худ. оформление © *Николай Пекарев*

ОБСИДИАН
София 2015

ISBN-978-954-769-377-7

Ha Meredum

Историческа бележка

Преди две хиляди години двама братя потеглят от Светите земи, за да разпространяват Христовото благовестие. Свети Петър заминава за Рим и става символичният основател на западното християнство. Брат му, свети Андрей, заминава за Гърция и става символичният основател на източното християнство. Векове наред Църквата, за чието създаване допринасят двамата, остава единна институция. Преди хиляда години обаче Западът и Изтокът се разделят. Западните християни стават католици с духовен глава папата, наследник на свети Петър. Източните християни стават православни, а техните духовни водачи, наричани патриарси, са наследниците на свети Андрей и на други апостоли. Днес това са двете най-големи християнски вероизповедания на Земята. Между тях съществува малобройната група на източните католици, които следват традициите на православието, но са под върховенството на папата.

Действието в романа се развива през 2004 г., когато папа Йоан Павел II се опитва да осъществи предсмъртното си желание за обединение на католицизма и православието. Това е историята на двама братя свещеници – единият източен католик, другият – западен.

Пролог

Синът ми е твърде малък, за да разбира що е прошка. Отраснал е в Рим, затова е останал с впечатлението, че прошката се получава лесно: непознати се редят пред изповедалните на базиликата „Свети Петър“ и чакат своя ред, а червените лампички отгоре светват и угасват, когато свещеникът приключи с един грешник и е готов за следващия. Синът ми си представя, че съвестта не се замърсява колкото къщите или съдовете, след като прочистването ѝ отнема много по-кратко време. Затова, когато остави водата във ваната да тече твърде дълго, разхвърли играчките си по пода или се прибере от училище с изкаляни панталони, Петрос моли за прошка. Сипе извинения, както папата сипе благословии. Две години делят сина ми от първата му изповед. И с пълно основание.

Никое дете не разбира какво е грях. Какво е вина. Изкупление. Свещеникът е способен да прости на някой непознат толкова бързо, че едно малко момче дори не може да си представи колко трудно ще му бъде някой ден да прощава на враговете си. Или на онези, които обича. Изобщо няма понятие, че понякога добрите хора просто не могат да си простят. И най-ужасните грешки са простими, но не могат да бъдат поправени. Надявам се синът ми да стои далече от такива грехове, много подалече от мен и брат ми.

Роден съм за свещеник. Вуйчо ми е свещеник, поголемият ми брат Симон е свещеник и се надявам един

ден Петрос също да стане свещеник. Откакто се помня, живея във Ватикана. Петрос също никога не е живял другаде.

В очите на света има два Ватикана. Единият е най-прекрасното място на Земята – храм на изкуството и музей на вярата. Другият е най-голямото мъжко сборище на католицизма, страна на стари свещеници, които размахват укорително пръст. Изглежда невъзможно едно момче да отрасне на което и да е от двете места. Но в нашата държава винаги е имало много деца. Всички имат деца: папските градинари, папските работници, папските швейцарски гвардейци. Като бях малък, Йоан Павел беше привърженик на политиката на заплащане, което да покрива разходите за живот, затова за всяко ново гърло в семейството се полагаше увеличение. Играехме на криеница в градините му, футбол с момчетата, помощници при богослуженията, пинбол над сакристията в базиликата. Придружавахме майките си в супермаркета и в универсалния магазин на Ватикана, а бащите си – на бензиностанцията и в Банката на Ватикана. Държавата ни не е много по-голяма от игрище за голф, но ние правехме всичко, което правят повечето деца. Двамата със Симон бяхме щастливи. Нормални. Не по-различни от другите момчета във Ватикана във всяко друго отношение, освен в едно. Нашият баща беше свещеник.

Татко беше гръкокатолик, а не римокатолик, което ще рече, че имаше дълга брада и различно расо, отслужваше литургия, а не меса и бе имал право да се ожени преди ръкополагането си за свещеник. Обичаше да казва, че ние, източните католици, сме пратеници на Бог, посредници, които ще подпомогнат обединението на католици и православни. В действителност усещането да си източен католик понякога наподобява на това да си бежанец на границата между две враждуващи суперсили. Татко се стараеше да прикрива бремето, което носеше вследствие на този факт. По света има над един милиард римокатолици, а източните католици като нас са едва няколко

милиона, затова той беше единственият женен свещеник в държава, управлявана от мъже, дали обет за безбрачие. Цели трийсет години другите свещеници във Ватикана го гледаха отвисоко, докато той работеше над купища документи и им ги изпращаше нагоре по йерархията. Издигна се чак в самия край на кариерата си, но беше издигане, съпътствано от ангелски криле и арфи.

Майка ми почина скоро след него. Според лекарите – от рак. Но те не разбираха. Родителите ми се бяха запознали през шейсетте и в онзи кратък миг всичко им изглеждало възможно. Дватама танцуваха в апартамента ни. Бяха оцелели след тежък период в немилост и продължаваха пламенно да се молят заедно. Роднините на майка ми бяха римокатолици и повече от век бяха изпращали свещеници нагоре по стълбицата на Ватикана, затова лишили дъщеря си от наследство, когато се омъжила за грък с рунтава брада. След смъртта на татко тя ми каза, че се чувства странно да има ръце, а вече да няма кой да ги държи. Със Симон я погребяхме до него, зад църквата на Ватиканската енория. Не помня почти нищо от онова време. Само, че дни наред бягах от училище, седях в гробището, обгърнал коленете си с ръце, и плачех. После отнякъде се появяваше Симон и ме отвеждаше у дома.

Бяхме още непълнолетни, затова ни повериха на грижите на вуйчо ни, кардинал и президент на гувернатурата на Ватикана. Най-подходящото описание на вуйчо Лучио е, че той имаше сърце на невръстно момче, което държеше в буркан редом до зъбните си протези. В качеството си на президент на гувернатурата на Ватикана Лучио беше отдал най-хубавите години от живота си на старанието да балансира държавния ни бюджет и да не допуска служителите във Ватикана да сформират профсъюз. По икономически съображения беше противник на идеята многодетните семейства да бъдат възнаграждавани, така че, дори да разполагаше с време да отглежда осиротелите синове на сестра си, най-вероятно не би

се възползвал от надбавките. Така или иначе, той не се противопостави, когато двамата със Симон решихме сами да се грижим за себе си и се върнахме в апартамента на родителите си.

Бях твърде малък да работя, затова Симон прекъсна следването си за една година и си намери работа. И двамата не умеехме да готвим, да шием или да поправяме тоалетната, но Симон се научи. Той ме събуждаше за училище и ми даваше пари за обяд. Той ми осигуряваше дрехи и топла храна. Задълженията си като помощник при богослуженията научих изцяло от него. През най-трудните нощи в своя живот всяко момче католик заспива с въпроса дали изобщо си е заслужавало Господ да създава от кал твари като нас. Ала в моя живот, в моя мрак, Бог изпрати Симон. Не се борихме заедно за оцеляване през детството си. Бореше се той, а мен ме пренесе на гръб. Нито за миг не ме е напускало усещането, че дългът ми към него е огромен, неизплатим. Може единствено да бъде опростен. Затова бях готов на всичко за Симон.

На всичко.

1

– Чичо Симон не закъснява ли? – пита Петрос.

Домашната ни помощница сестра Елена сигурно се чуди същото, докато пържи хек за вечеря. Брат ми трябваше да се прибере преди десет минути.

– Не се тревожи – отговарям. – Помогни ми да сложим масата.

Петрос не ми обръща внимание. Покатерва се на стола си, застава на колене и оповестява:

– Със Симон ще ходим на кино, после ще му покажа слона в зоопарка, а пък той ще ме научи как да правя марсилското обръщане.

Сестра Елена се поразкършва пред тигана. Явно смята, че „марсилското обръщане“ е няква танцова стъпка. Петрос е ужасен от невежеството ѝ.

– Не! Това е един финт! На *Роналдо*.

Симон пристига в Рим от Турция за изложба, чийто куратор е нашият общ приятел Уго Ногара. Откриването, до което има още почти седмица, ще бъде официално събитие, за което нямаше да получа пропуск, ако не беше работата, която свършихме заедно с Уго. Под този покрив обаче живеем в света на петгодишно дете. Чичо Симон се е прибрал, за да дава уроци по футбол.

– В живота има и по-важни неща от това да риташ топка – заявява сестра Елена.

Нагърбила се е със задължението да бъде женският глас на разума. Когато Петрос беше на единайсет месе-

ца, съпругата ми Мона ни напусна. Оттогава тази прекрасна възрастна монахиня е моята опора. Изпрати ни я вуйчо Лучио, който разполага с цяла армия монахини. Не мога да си представя какво бих правил без нея, защото не ми е по силите да плащам дори скромна заплата на бавачка. За щастие, сестра Елена за нищо на света не би изоставила Петрос.

Синът ми изчезва в стаята си и се връща със своя дигитален будилник. Пряк като майка си, оставя часовника пред мен върху масата и го посочва.

– Миличък, сигурно влакът на отец Симон закъснява – уверява го Елена.

Влакът. Не чичото. Защото Петрос трудно би приел, че понякога Симон забравя да си вземе пари за билет или се отплесва в разговор с непознати. Мона не се съгласи да кръстим детето си на него, защото го смяташе за непредсказуем. И макар брат ми да има най-престижната работа, на която може да се надява млад свещеник – той е дипломат от Държавния секретариат на Светия престол, елита на нашата католическа бюрокрация, – истината е, че се нагърбва с всевъзможни изтощителни задачи. Подобно на мъжете по майчина линия в семейството ни, Симон е римокатолически свещеник, което означава, че никога няма да се ожени или да има деца. Но за разлика от други ватикански свещеници, целящи да се сдобият с духовен сан и да пуснат корем, той има неспокоен дух. Мона искаше синът ни да прилича на своя отговорен, уравновесен и удовлетворен от живота баща, затова двамата с нея постигнахме компромис в избора на името му: според евангелията Исус* срещнал рибар на име Симон, когото прекръстил на Петър.

Вадя мобилния си телефон и изпращам есемес на Симон: *Наближаваш ли?*, докато Петрос инспектира съдържанието на тигана на сестра Елена.

– Хекът е риба – оповестява той просто ей така.

*Библейските имена са във формата, използвана в светската литература, освен когато са в цитати от Библията. – Б. пр.

В момента е в периода на класификациите. Освен това не обича риба.

– Симон обича тази риба – обяснявам му. – Често я ядохме като малки.

Всъщност със Симон обичахме треска. Но със заплащата си на свещеник мога да си позволя само хек от рибния пазар. Пък и както ми напомняше Мона, когато канехме на вечеря брат ми – който е с една глава по-висок от всеки друг свещеник между стените на града, – той яде за двама.

Напоследък си мисля за Мона по-често от обикновено. Пристигането на Симон събуди призрака на изчезналата ми съпруга. С Мона се познавахме още от деца във Ватикана, а когато отново се срещнахме в Рим, сякаш стана по Божията воля. Но май сложихме каруцата пред коня – източните католически свещеници трябва да се оженят, преди да бъдат ръкоположени, или изобщо да не се женят, а като обърна поглед назад, ми се струва, че Мона се нуждаеше от повече време, за да се подготви. Животът на съпругата на служител във Ватикана не е лек. А за съпругата на свещеник е още по-трудно. Мона продължи да работи почти до деня на раждането на нашето синеоко бебе, което сучеше лакомо и спеше съвсем малко. Мона го кърмеше толкова често, че опразваше хладилника, за да възстанови силите си.

Едва впоследствие всичко се изясни. Заварвах хладилника празен, тъй като тя беше престанала да ходи в магазина. Не го бях забелязал, защото освен това беше престанала и да се храни редовно. Молеше се по-рядко. Пееше по-малко на Петрос. И после, три седмици преди първия рожден ден на сина ни, тя изчезна. Намерих шишенце с хапчета, скрито под чаша в дъното на шкафчето. Лекар от Ватиканската здравна служба ми обясни, че се е опитвала сама да се измъкне от депресията, и ме посъветва да не губим надежда. Затова двамата с Петрос чакахме Мона да се върне. Чакахме, чакахме...

Днес той се кълне, че я помни. Спомените му всъщ-

ност са детайли от снимките, които е виждал в апартамента. Допълва ги с онова, което е научил от телевизионните предавания и рекламите в списанията. Още не е забелязал, че жените в нашата гръцка църква не ползват червило, нито парфюм. За жалост, църковният му опит е почти римокатолически: погледне ли ме, вижда неженен свещеник, самотен, целомъдрен. Противоречията на собствената му самоличност все още го очакват някъде в бъдещето, но Петрос неизменно споменава майка си в своите молитви, а съм чувал, че Йоан Павел се държал по същия начин, след като много рано изгубил майка си. Мисълта ми носи утеха. Най-сетне телефонът звънва. Сестра Елена се усмихва, когато се спускам да го вдигна.

– Ало?

Петрос ме наблюдава нетърпеливо.

Очаквам да чуя шумовете на метрото или в по-лошия случай – на летището. Но не това чувам. Гласът отсреща е немощен. Далечен.

– Симон? – питам. – Ти ли си?

Изглежда, не ме чува. Връзката е лоша. Приемам това като признак, че той е по-близо до къщи, отколкото съм очаквал. Във Ватикана трудно можеш да уловиш сигнал.

– Алекс – чувам го да казва.

– Да?

Отново заговаря, но после всичко се превръща в прашене. Хрумва ми, че може да се е отбил във Ватиканските музеи, за да се види с Уго Нагара, който беше под пара в края на подготовката на голямата си изложба. Не го казвам на Петрос, но брат ми е напълно способен на път за дома да намери душа, за която трябва да се погрижи.

– Симон, в музеите ли си? – питам.

На масата Петрос направо ще се пръсне от напрежение.

– При господин Ногара ли е? – пита той шепнешком Елена.

В другия край на линията нещо се променя. Разнася

се свистене, което разпознавам като вятър. Той е на открито. А поне тук, в Рим, има буря. Връзката се оправя за кратко.

– Алекс, трябва да дойдеш да ме вземеш. – От тона му ме побиват тръпки.

– Какво има? – питам.

– В Кастел Гандолфо съм. В градината.

– Не разбирам. Какво търсиш там?

Отново духва вятър и в слушалката се разнася странный шум. Брат ми сякаш простенва.

– Моля те, Алекс, ела веднага. Аз съм... до източната порта, под вилата. Трябва да дойдеш преди полицията.

Синът ми е застинал и е вперил поглед в лицето ми. Виждам как хартиената салфетка се плъзва от скута му и литва във въздуха като понесена от вятъра бяла папска шапчица. Сестра Елена също се е вторачила в мен.

– Стой там – нареждам на Симон и се извъръщам, за да не забележи Петрос онова, което знам, че е изписано в погледа ми. Защото съм доловил в гласа на брат ми нещо неприсъщо за него. Страх.

2

Пътувам към Кастел Гандолфо в разразилата се откъм север буря. Дъждът плющи и капките отскачат от облите камъни на пътя като бълхи. Когато стигам магистралата, предното ми стъкло вече се е превърнало в барaban, по който небето блъска яростно. Навсякъде край мен автомобилите намаляват и спират на банкета. Когато съзвездие от червени светлинки изчезва, насочвам мисли към брат си.

Като малък Симон беше момчето, което ще се покатери на някое дърво по време на гръмотевична буря, за да спаси улично коте. Една нощ, на брега в Кампания, го видях да се гмурва сред колония искрящи медузи, за да

извади момиченце, понесено от силното течение. През зимата, когато той беше на петнайсет, а аз на единайсет, отидох при Симон в сакристията на „Свети Петър“, където той беше помощник при богослуженията. Трябваше да ме заведе в града да се подстрижа, но докато излизахме от базиликата, през един прозорец в купола на шейсетина метра височина влетя птица и я чухме как се блъсна в нещо горе. Симон изгаряше от желание да погледне, затова изкачихме на бегом хиляди стъпала и се озовахме на възтесен мраморен балкон. Той опасваше купола над високия олтар, а от въздушната бездна ни делеше само предпазен парапет. Гълъбът беше на земята, мяташе се в кръг и кашляше кръв като мастилени пръски. Симон се приближи и го взе. И в този момент някой кресна: „Спри! Не се приближавай повече!“.

От отсрещната страна на купола някакъв мъж беше надвесил над перилата. Беше вперил в нас зачервените си очи. Симон тутакси хукна към него: „Не, господине! Недейте!“, развика се той.

Но мъжът праметна крак през перилата.

„Господине!“

Дори ако Бог беше дал на Симон криле, той пак нямаше да успее да се добере до там навреме. Мъжът се навезде напред и се пусна. Наблюдавахме го как прелита през „Свети Петър“ като карфица. Чух екскурзовод долу да казва: „... бронз, откраднат от Пантеона...“, а мъжът продължаваше да пада, вече по-миниатюрен от мигла. Накрая се разнесе писък и кръвта се разлетя като звезден прах. Свлякох се на земята. Не помня да съм помръднал, преди Симон да дойде да ме вземе.

Цял живот не мога да проумея защо Бог изпрати птица през онзи прозорец. Може би за да покаже на Симон какво е усещането нещо да ти се изплъзне между пръстите. Баща ни почина на следващата година, така че, изглежда, урокът беше съвсем навременен. Ала последният образ от онзи ден, запечатан в паметта ми, беше как, преди служителите да изведат всички от църквата,

Симон стърчи на онзи перваз – застинал, протегнал ръце, сякаш се мъчи да върне птицата във въздуха. Все едно връщаш ваза обратно върху полицата.

През онзи следобед отново осветиха „Свети Петър“, както правят винаги, когато скочи поклонник. Само че никой не можеше да изличи гледката пред очите на едно дете. Две седмици по-късно диригентът на нашия хор зашлеви момче, задето пееше фалшиво, а Симон скочи от мястото си и удари диригента. Репетициите бяха отменени за цели три дни, докато родителите ни се мъчеха да накарат Симон да се извини. Обикновено той беше самото покорство, но тогава заяви, че по-скоро би напуснал хора, отколкото да се извини. Като се замисля как се превърнахме в мъжете, които сме сега, смятам, че основите бяха положени тъкмо тогава. Всичко, което знам за брат си, тръгва непоколебимо от онзи миг.

Десетилетието в живота на Симон между постъпването му в колежа и началото на обучението му като дипломат беше трудно за Италия. Убийствата и бомбените атентати от детството ни бяха приключили до голяма степен, но в Рим имаше повече протести срещу банкрутиралото правителство, което се сригваше под тежестта на собствената си корумпираност. Докато учеше в колежа, Симон участваше в протестите на студентите. В семинарията се включи в демонстрациите като проява на солидарност с работниците. Когато го поканиха за дипломатическа кариера, реших, че времето на протестите вече е зад гърба ни. Но после, преди три години, през май 2001 г., Йоан Павел реши да замине за Гърция.

Това беше първото посещение на папа в родината ни от тринайсет века насам, но сънародниците ни не изгаряха от желание да го посрещнат. Почти всички гърци са православни, а Йоан Павел искаше да сложи край на разкола между нашите църкви. Симон замина да види това с очите си. Омразата е неразбираема за брат ми. От баща ни той наследи един почти протестантски имунитет към присъдата на историята. Православните обви-

няват католиците, че ги оскърбяват във всяка война – от кръстоносните походи до Втората световна война. Обвиняват католиците, че ги подмамват да напуснат Църквата на прадедите си в името на нов хибриден католицизъм. Дори самото съществуване на източните католици е провокация в очите на някои православни, а Симон въпреки това не можеше да проумее защо собственият му брат, гръкокатолически свещеник, не иска да отпътува заедно с него за Атина.

Неприятностите изпревариха Симон. Когато се разчуло, че Йоан Павел ще кацне на елинска земя, камбаните на гръцките православни манастири забили погребално. Стотици вярващи излезли на улицата в знак на протест, понесли лозунги АРХИЕРЕТИК и РИМСКО ДЯВОЛСКО ИЗЧАДИЕ. Вестниците публикували материали за икони, които заплакали с кървави сълзи. Обявен бил ден на национален траур. Симон се беше договорил да ношува у свещеника на някогашната католическа църква на баща ми, но когато пристигнал, заварил вратата напръскана със спрей. Твърдеше, че полицията отказвала да помогне. Брат ми най-сетне бе открил онеправданите, които беше роден да брани.

Същата нощ малка група православни консерватори нахлули в църквата и прекъснали службата. Допуснали огромната грешка да съблекат расото на свещеника и да стъпчат антиминос – осветеното парче плат, което превръща обикновена маса в олтар.

Брат ми е двуметров мъж. Усещането му за дълг към слабите и безпомощните се подсилва от съзнанието, че е по-едър и по-силен от околните. Симон смътно си спомня как избутал един православен от църквата в опит да спаси гръкокатолическия свещеник. Православният твърдял, че Симон го съборил на земята. Според гръцката полиция счупил ръката му.

Арестували Симон. Наложил се новият му работодател – Държавният секретариат на Светия престол – да преговаря да го освободят и върнат в Рим. Затова Симон

така и не видял с очите си как се отнесли към Йоан Павел със същата враждебност.

Гръцките православни свещеници се постарали да унижат Йоан Павел. Той не възроптал. Те го оскърбявали. Той не се отбранявал. Настоявали да се извини за греховете на католиците отпреди векове. И Йоан Павел се извинил от името на един милиард вярващи и на безчет мъртви католици. Православните така се смаяли, че се съгласили да направят нещо, което дотогава отказвали – да се молят редом с него.

Винаги съм се надявал поведението на Йоан Павел в Атина да е било урок за Симон. Поредната поука, низпослана от небето. И вярно, оттогава Симон се промени. Повтарям си това отново и отново, докато шофирам на юг от Рим към окото на бурята.

В далечината се появява Каstel Гандолфо: продълговат хълм над чудата прерия от игрища за голф и автокъщи за употребявани коли. Преди две хиляди години тук се намирала императорската арена. Папите прекарват лятото в тази местност само от няколко века, но това е достатъчно тя да бъде официално причислена към държавата ни.

Докато заобикалям възвишението, забелязвам полицейска кола в подножието му – италиански карабинери от участъка, близо до границата, пушат заедно една цигара, докато бурята вилнее. Само че там, където отивам, италианските закони не важат. В проливния дъжд няма и следа от ватиканската жандармерия и благодарение на отсъствието ѝ стягането в гърдите ми се отпуска.

Паркирам фиата си, където склонът потъва в езерото Албано, и преди да изляза на дъжда, набирам номер на мобилния си. На петото позвъняване се обажда пресипнал глас:

– Ало?

– Малкия Гуидо? – питам.

Той изсумтява:

– Кой е?

– Алекс Андреу.

Гуидо Канали е мой съученик, син на механика на ватиканската турбина. В държава, където единствената квалификация за повечето служби е кръвната връзка с човек, който вече е на служба в нея, Гуидо не успя да си намери по-хубава работа от това да рие тор в папската мандра на върха на този хълм. Винаги гледа да изкрънка подаяние. И макар да не е случайно, че пътищата ни вече не се пресичат, сега аз се нуждая от помощта му.

– Вече не съм Малкия Гуидо – отбелязва той. – Баща ми почина миналата година.

– Съжалявам.

– Аз не. На какво дължа това обаждане?

– Наблизо съм и се нуждая от услуга. Можеш ли да ми отвориш портата?

Съдейки по учудения му тон, явно не подозира нищо за Симон. Още една добра новина. Договаряме се: два пропуска за предстоящата изложба, които Гуидо знае, че мога да набавя чрез вуйчо Лучио. И най-нехаещият лентяй в нашата държава би искал да види какво е направил приятелят ми Уго.

Затварям и поемам нагоре по тъмната пътечка към мястото на срещата ни. Вятърът се изостря до пронизителното свистене, което чувах по време на телефонния разговор със Симон.

Учудвам се – и отначало изпитвам облекчение, – че не откривам тук никакви признаци за проблеми. Досега винаги когато съм прибирал брат ми от полицията, той се е оказвал замесен в някаква бъркотия. Тук обаче няма жители, които да демонстрират с лозунги на площада, няма служители на Ватикана, излезли с искания за повисоки заплати. Папският летен дворец в северния край на селото изглежда безлюден. Двата купола на Ватиканската обсерватория се извисяват от покрива като цицини

на главите на анимационните герои, които Петрос гледа по телевизията. Тук няма нищо нередно. Няма дори признаци на живот.

Пешеходна алея води от двореца към папските градини, а до портата към тях съзирам огънче от запалена цигара в черен юмрук.

– Гуидо?

– Страхотно време за посещение. – казва той, а цигарата пада в една локва и угасва.

Когато очите ми привикват с тъмното, установявам, че изглежда досущ като покойния си баща, Големия Гуидо: със сплескана физиономия и широки плещи. Възмъжал е от ръчния труд. Ватиканският телефонен указател е пълен с хора, които със Симон познаваме от деца, но двамата с него сме почти единствените свещеници. Част сме от кастова система, в която мъжете с гордост заемат местата на бащите и дедите си, които са лъскали подове или са поправяли мебели. Понякога обаче ти докривява, като видиш, че някогашните ти другари в игрите се издигат по-нависоко. Долавям заядлива нотка в гласа на Гуидо, когато отключва металния катинар, посочва пикапа си и казва:

– Качвай се, *отче*.

Портите възпират всякакви натрапници, а живеят плет – погледите. От двете страни на територията ни има по едно италианско село, но тук е усамотено. Гръбнакът на това възвишение, дълъг около осемстотин метра, е частната приказна страна на папата. Кастел Гандолфо е по-голям от целия Ватикан, но в този имот живеят само няколко градинари, работници и възрастният астроном йезуит, който денем спи. Истинските обитатели са овошките в кашпи и алеите с пинии, акрите с цветни алеи и мраморните статуи от времето на езическите императори, които сега са поставени в градината, за да извикват усмивка на устните на Йоан Павел, докато се разхожда тук през лятото. Гледката се простира от езерото до морето. Докато пътуваме с пикапа на Гуидо по

непавираната градинска алея, не забелязваме друго живо същество.

– Къде искаш да отидеш? – пита Гуидо.

– Просто ме остави в градината.

Той извива вежди.

– Насред това тук?

Бурята вилнее. Странната ми молба е събудила любопитството на Гуидо, който пуска радиостанцията, за да провери дали не съобщават за нещо необичайно. Само че и там мълчат.

– Приятелката ми работи отсреща – съобщава той и повдига пръст от волана, за да ми покаже. – В маслиновите горички.

Не казвам нищо. Развеждам из това място новите попълнения в старата ми семинария, затова околността ми е позната. Но на тъмно и в този проливен дъжд различавам единствено ивицата на пътя пред фаровете. Когато приближаваме градините, не виждаме полицейски коли, нито градинари с фенерчета, които да притичват в дъжда.

– Притиснала ме е до стената – признава Гуидо, клатейки глава. – Обаче какъв задник има, Алекс – подсвирва той.

Колкото по-надълбоко в сенките навлизаме, толкова повече ми просветва, че нещо адски се е объркало. Симон вероятно е сам под дъжда. За пръв път ми хрумва, че може да е ранен. Да е претърпял злополука. По телефона обаче той спомена за полицията, не за линейка. Превъртам отново разговора ни в мислите си и търся нещо, което не съм разбрал правилно.

Пикапът на Гуидо свърва нагоре по пътя към градините и излиза в края на една поляна.

– Достатъчно навътре сме – казвам. – Ще слеза тук.

Гуидо се озърта.

– Тук ли?

Вече слизам.

– Да не забравиш уговорката ни, Алекс – провиква се той. – Два пропуска за откриването.

Твърде угрижен съм, за да отговоря. Когато Гуидо си тръгва, вадя телефона си и се обаждам на Симон. Сигналят тук е слаб и връзката е лоша. За миг обаче чувам звъна на друг мобилен телефон.

Поемам към звука, осветявайки с фенерчето си далечината. В склона е изсечено широко стълбище, три монолитни тераси се спускат една след друга по посока на далечното море. Всеки сантиметър е засят с цветя, аранжирани в кръгове в рамките на осмоъгълници, вписани в квадрати; всяко листенце си е на мястото. Пространството е огромно и предизвиква у мен дива тревога.

Тъкмо се каня да извикам Симон, когато зървам нещо. Тук, от най-високата тераса, различавам ограда. Източната граница на папския имот. Непосредствено преди портата лъчът на фенерчето ми осветява нещо тъмно. Черен силует.

Полите на расото ми изплющяват на вятъра, когато хуквам към него. Земята е неравна. Пръстта е рохка и коренчетата на тревата стърчат като паешки крачета.

– Симон! – провиквам се. – Добре ли си?

Той не отговаря. Дори не помръдва.

Спускам се към него, опитвайки се да се задържа прав в хлъзгавата кал. Разстоянието помежду ни намалява. Той обаче не продумва.

Стигам до него. Брат ми е наистина. Докосвам го и питам:

– Добре ли си? Кажи, че си добре.

Вир-вода е, блед като платно. Мократа му коса е залепнала за челото. Черното расо, изопнато върху източениите му мускули, е като потната кожа на състезателен кон. Расото е старомодна дреха за римокатолическите свещеници, откакто на мода дойдоха черният панталон и черното сако. В този мрак расото върху едрата фигура на брат ми му придава вид на таласъм.

– Какво има? – питам, защото той още не ми е отговорил.

Погледът му е безжизнен, отнесен. Вторачил се е в нещо на земята.

В калта лежи дълго черно палто. Палтото на римски свещеник. Грека, кръстено така заради приликата си с православноното расо. А под него има купчинка.

Изобщо не съм си представял подобно нещо. В края на купчинката виждам чифт обувки.

– Божичко! – прошепвам. – Кой е този?

Гласът на Симон е глух и задавен.

– Можех да го спася – казва той.

– Симон, нищо не разбирам. Обясни ми какво става.

Обувките привличат погледа ми. На подметката на едната има дупка. Човърка ме тревожно чувство – като нокът, който дращи мислите ми.

Вятърът е навял хартийки към високата ограда, която отделя имението на папата от граничния път. От дъжда те са залепнали за металните брънки като папиемаше.

– Той ме повика – промърморва Симон. – Знаех си, че е загазил. Пристигнах възможно най-бързо.

– Кой те е повикал?

Бавно започвам да схващам смисъла на думите му. Вече знам причината за това тревожно чувство. Дупката в тези подметки ми изглежда позната.

Отстъпвам крачка назад. Коремът ми се свива. Ръцете ми се стягат в юруци.

– К-как...? – заеквам.

Неочаквано на алеята се появяват светлинки, които се движат към нас. Две са, не по-големи от чашки на въздушен пистолет. Когато се приближават, се превръщат в полицейски автомобили.

Ватиканската жандармерия.

Коленича с треперещи ръце. На земята до тялото има отворено куфарче. Вятърът продължава да разбърква листовете вътре.

Полицайте хукват към нас и строго ни нареждат да се отдръпнем от тялото. Но аз се навеждам и правя онова, което ми диктуват всичките ми инстинкти. Трябва да погледна.

Когато отмятам черното палто на Симон, виждам об-

лещените очи на мъртвеца. Устата му е разкривена. Езикът му е издул едната буза. Лицето на приятеля ми е застинало в зловеца гримаса. В слепоочието му зее тъмна дупка.

Облаците се сгъстяват. Ръцете на Симон се опитват да ме отдръпнат.

– Махни се – казва той.

Ала аз не мога да откъсна очи. Виждам обрънатите джобове на костюма, бялата ивица на ръката, където е бил часовникът.

– Дръпнете се, отче – нарежда полицаят.

Най-сетне се обръщам. Лицето му е като кожена ръкавица с подплънки. По тесните очи и бялата коса разпознавам инспектор Фалконе, началника на ватиканската жандармерия. Мъжът, който тича покрай колата на Йоан Павел.

– Кой от вас е отец Андреу? – пита той.

Симон пристъпва напред и казва:

– И двамата. Аз ви се обадих.

Впервам поглед в брат си и се опитвам да проумея какво става.

Фалконе посочва към един от служителите си.

– Вървете със специален агент Брако. Разкажете ми всичко, което сте видели.

Симон се подчинява. Бръква в джоба на греката си за портфейла, телефона и паспорта си, но я оставя върху трупа. Преди да последва агента, казва:

– Този човек няма роднини. Трябва да се погрижа да бъде погребан както подобава.

Фалконе присвива очи. Странно изявление. Ала от свещеник е приемливо.

– Отче, познавахте ли този човек? – пита той.

Симон отговаря едва чуто:

– Беше ми приятел. Казва се Уголино Ногара.

3

Полицаят отвежда Симон достатъчно далече от мен, за да не чувам разпита, а аз наблюдавам как другите полицаи ограждат мястото с лента. Единият оглежда високата около два метра и половина ограда до пътя, мъчейки се да установи как външен човек е проникнал в градината. Друг се взира в охранителната камера, монтирана отгоре. Повечето служители на ватиканската жандармерия преди са били полицаи в Рим. Установяват, че часовникът на Уго е откраднат, че портфейла му го няма, че куфарчето му е отворено. Продължават обаче да оглеждат, като че ли нещо не се връзва.

Местните хора пламенно обичат Светия отец. Разказват легенди за папи, обикаляли от врата на врата, за да се уверят, че всяко семейство в селото има пиле в тенджерата. Много възрастни жители са кръстени на папа Пий XII, закрилял семействата им по време на войната. Не стените пазят това място, а жителите на селото. Изглежда невъзможно тук да стане обир.

– Оръжието! – чувам да се провиква един униформен.

Стои на входа на някакъв тунел – огромен път, построен от римски император като покрита алея за разходки. Още двама полицаи се втурват към отвора на тунела, насочвани от двама градинари. Чува се мърморене. Нещо голямо се прекатурва. Каквото и да намират полицаите, то не е оръжието, на което са се надявали.

– Фалшива тревога – пролайва единият.

Затварям очи. Потресът плисва като вълна. И преди съм виждал мъртъвци. Ходех в болницата, където Мона беше медицинска сестра, за да миропوماзвам болните, да се моля за умиращите. Ала въпреки това ми е трудно да превъзмогна шока.

Приближава се полицаи, за да снима следите от обувки в калта. Вече има жандармерия навсякъде в градините. Но аз отново обръщам очи към Уго.

Защо е толкова близък на сърцето ми? Изложбата му ще го направи – вече посмъртно – един от най-известните хора в Рим и мога да твърдя, че имам пръст в това. Спечелиха ме обаче белезите от битките, които бе водил. Очилата, които все не намираше време да поправи. Продупчените му подметки. Стеснителността му, която се изпаряваше, заговореше ли за грандиозния си проект. Дори невротичното му неизлечимо пиянство. Нищо друго на света нямаше значение за него освен изложбата, на която посвещаваха всяка своя мисъл. Нейното бъдеще беше смисълът на съществуването му. Съзнавам, че това е причината да се чувствам така. Уго беше бащата на тази изложба.

Симон се връща, последван от полицаия, който го е разпитвал. Очите на брат ми са влажни и безизразни. Чакам го да каже нещо, но вместо него заговаря униформеният:

– Вече може да си вървите, отци.

Ала тъкмо са донесли чувала за трупа. И двамата не помръдваме. Полагат Уго върху чувала и изпъват краищата покрай тялото му. Ципът издава звук като при съдирането на кадифе. Двама полицаи понечват да го отнесат, когато Симон се обажда:

– Спрете.

Мъжете се обръщат.

Симон вдига ръка и казва:

– Наклони, Господи, ухото Си.

Двамата униформени пускат чувала на земята. Всички край нас – полицаи и градинари – свалят шапки.

– Смирено Те моля – продължава Симон, – помилвай душата на Твоя слуга Уголино Ногара, на когото си заповядал да премине от този свят към селенията на покой и светлина. Нека той бъде сред Твоите светци. С помощта на Бог Исус, амин.

Мислено добавям онези две важни гръцки думи, най-кратката и силна християнска молитва.

Кирие елейсон.

Господи помилуй.

Шапките отново са на главите. Мъжете вдигат чувала с трупа. Отнасят го нанякъде.

Усещам болезнена празнота. Уго Ногара го няма.

Когато стигаме до фиата, Симон отваря жабката и опипва вътре.

– Къде са ми цигарите? – пита немощно.

– Изхвърлих ги.

Дисплеят на телефона ми показва, че сестра Елена ме е търсила два пъти. Петрос сигурно се е побъркал от притеснение, само че тук сигналят не е достатъчно силен и нямам връзка.

Симон измъчено се чеше по шията.

– Ще ти купим цигари, като се върнем – уверявам го. – Какво се случи там?

Той издишва през ъгълчето на устата си струйка въображаем дим. Забелязвам как дясната му ръка стисва горната част на дясното му бедро.

– Ранен ли си?

Симон клати глава, но размърдва и намества този крак по-удобно. Лявата му ръка се пресяга към десния ръкав на расото, бръква във френския маншет, който свещениците използват като джоб. Продължава да търси цигарите си.

Завъртам ключа. Когато фиатът запалва, се привеждам напред и целувам броеницата, която Мона окачи на огледалото за обратно виждане преди много време.

– Скоро ще си бъдем у дома – казвам. – Разкажи ми, когато си готов да говориш.

Той кимва, но не продумва. Барабани с пръсти по устните си, зареял поглед към мястото, където Уго е изгубил живота си.

Сигурно щяхме да пристигнем в Рим по-бързо, ако прекосявахме Алпите на слон. Старият фиат на баща ми е сдал багажа. В днешно време има косачки с повече конски сили. Скалата на стереото на колата е ръждясала на 105 FM, радиото на Ватикана, което предава молитвите на Светата броевица. Симон сваля броевицата от огледалото и започва да отмята зърната. Гласът по радиото казва: *Тогавя Пилат, като искаше да угоди на тълпата, Исуса бичува и предаде на разпятие.* Тези думи са знак да подемеш обичайните молитви – „Отче наш“, „Радвай се, благодатна Марийо“ и „Слава на Отца“ – и Симон потъва във вглъбение.

– Защо някой би го обрал? – питам, неспособен да понеса тишината.

Уго не притежаваше почти нищо, което да си заслужава да откраднеш. Носеше евтин часовник. И портфейл, чието съдържание надали щеше да стигне за билет до Рим.

– Не знам – отговаря Симон.

Виждал съм Уго с пачка пари само веднъж, когато беше обменил валута на летището след някакво делово пътуване.

– С един и същ полет ли дойдохте? – питам го.

И двамата работеха в Турция.

– Не – отговаря Симон отнесено. – Той се прибра преди два дни.

– Какво правеше тук?

– Подготвяше изложбата си.

– Но какво е търсил в градината?

– Не знам.

По тукашните възвишения в италианската територия край папските владения има няколко музея и археологически находки. Възможно бе Уго да е правил проучвания или да се е срещал с друг куратор. Но когато се е разразила бурята, е бил принуден да потърси подслон.

– Вилата в градината – отбелязвам. – Може би се е запътил натам.

Симон кимва. Гласът по радиото продължава: ... *и сплетоха венец от тръни, наложиха Му го на главата и Му дадоха в дясната ръка тръст; и като заставаха пред Него на колене, присмиваха Му се и думаха: радвай се, Царю Иудейски!* Започва следващият цикъл молитви и Симон го проследява, оставяйки по малко кал върху зърната, които отмята с палец. Никога не е бил суетен, но винаги се носи спретнато и чисто. Сега калта засъхва по кожата му и той се вира в бучиците, полепнали по броеницата.

Помня как двамата седяхме така малко след раждането на Петрос, в нощта, когато закарах Симон на летището за първото му назначение в чужбина. Той слушаше радиото, наблюдаваше как самолетите прелитат над главите ни и оставят след себе си бели дири, подобни на ангели. Брат ми беше убеден, че дипломатията е богоугодно дело и че религиозната омраза умира на масата за преговори. Когато прие поста в България, където по малко от един на сто човека е католик, вуйчо Лучио се завайка и каза, че това е все едно Симон да работи в Израел за лобито на производителите на свинско. Но четирима от петима българи са православни християни, а още от пътуването си до Атина брат ми беше решен да работи за обединението на двете най-големи църкви на света. Идеализмът открай време беше най-големият грях на Симон. Свещениците в Държавния ни секретариат получават повишенията си по график – епископ след десет години, архиепископ след двайсет, което обяснява защо толкова много от сто и петдесетте кардинали на света са бивши служители на Секретариата. А онези, които не са били повишени, обикновено са станали жертва на добрите си намерения. Както го предупреди тогава Лучио, един махараджа е длъжен да избира дали да предвожда народа си, или да чисти след слона си. Според тази метафора Мона, Петрос и аз бяхме слонът. Симон трябваше да се отърве от нас, преди чувството му за дълг да забави издигането му.

След това Симон замина на работа в Турция и Бог му подхвърли нова благотворителна кауза – Уго Ногара. Заблудена овца. Ранима душа, която се бореше да осъществи шедевъра на своята кариера. Затова си представям какво изпитва брат ми в този момент. Агония, не много по-различна от онова, което бих изпитвал аз, ако нещо се случи с Петрос.

– Уго е на хубаво място – напомням му.

Тази убеденост помогна на две момчета да преживеят смъртта на родителите си. Отвъд смъртта е животът, отвъд страданието – покоят. Ала Симон е разтърсен твърде силно, за да асимилира смъртта на Уго. Вместо да отмята зърната на броеницата, той само я стиска в ръка.

– Какво те попита полицаят? – интересувам се.

Под очите му има бръчки. Не мога да разбера дали примижва и се визира в далечината, или годините служба в Секретариата са причинили това на един едва трийсет и три годишен мъж.

– Поиска да види телефона ми – отговаря.

– Защо?

– За да засекат по кое време ми се е обадил Уго.

– Какво друго?

Симон гледа втренчено телефона в ръката си.

– Пита ме дали съм видял още някой в градината.

– А ти видя ли?

– Не – отвърща като в унес той.

В главата ми се блъскат хаотични мисли. През есента Кастел Гандолфо утихва. Папата напуска лятната си резиденция и се връща във Ватикана, затова швейцарската гвардия и жандармерията престават да държат свои хора там. Туристическите атракции опустяват вечер, защото последният влак за Рим заминава преди пет, а ако тукашните джебчии са като римските, сигурно стават поагресивни, след като лесните им жертви си тръгнат. За секунда в съзнанието ми се мярва Уго под дъжда на празния селски площад, нападнат от един от тези хора.

– Точно от срещнатата страна на пътя има будка на карабинерите – отбелязвам. – Защо Уго не ги е повикал?

– Не знам.

Може и да ги е повикал, а те да са отказали да преминат границата на Ватикана. А дори да е набрал нашия спешен номер 112, той надали би свършил работа тук.

– Какво ти каза по телефона? – питам.

– Моля те, Алекс – вдига ръка Симон. – Трябва ми малко време.

Затваря се в себе си, сякаш споменът за телефонния разговор е особено болезнен. Сигурно позвъняването е дошло, докато Симон е пътувал от летището. Може би е казал на шофьора веднага да се отклони, но и това не се е оказало достатъчно.

Помня как взе първия полет и пристигна, след като му съобщих, че Мона ме е напуснала. Закле се да остане колкото е нужно, за да се почувствам отново човек. Отне ми шест седмици. Лучио го умоляваше да се върне в посолството. Но вместо това Симон ми помогна да облепя цял Рим с листовки, да звъня на роднини и на приятели, грижеше се за Петрос, докато аз себично обикалях града и посещавах местата, където се бях влюбил в жена си. По-късно, когато той се върна в България, пощата ни преливаше от писма, адресирани до Петрос, и във всяко имаше снимка, направена от Симон в София: вятърът развява перчема на някакъв мъж; акордеонист с маймунката му; катерица върху планина от лешници. Те се превърнаха в тапет в стаята на Петрос. Ритуалното четене на писмата постави ново начало за мен и сина ми. Така разбрах какво е имал предвид Лучио. Докато Симон правеше снимки, по-недостойни свещеници се катереха по служебната стълбица. Накрая му заявих, че с Петрос сме оставили лошото зад гърба си. Край с писмата. Моля те.

Светлините на Рим започват да ни обливат с цветове. Очите на Симон шарят, преценяват гледката през предното стъкло. Минал е повече от месец, откакто за после-

ден път е виждал този градски пейзаж, повече от месец, откакто е дишал тукашния въздух. Тази вечер трябваше да се състои неговото завръщане у дома.

– Забеляза ли дали някоя градинска порта не е останала отключена? – питам тихо, но той явно не ме чува.

Жилищната сграда, в която сме отраснали със Симон и където аз все още живея с Петрос, се нарича Палацо Белведере, защото на италиански можеш да наречеш всичко „палац“. Нашият е правоъгълна тухлена постройка отпреди сто години, когато на папата му омръзнало да среща домакини и деца по частното си стълбище. Белведере означава „красива гледка“, но и нея нямаме: от едната страна е ватиканският супермаркет, а от другата – паркингът. Това е сграда със скромни ведомствени жилища.

Живеем на последния етаж, срещу братята от Ордена на свети Йоан, които въртят ватиканската аптека на партера. От няколко прозореца виждаме задните прозорци на апартамента на Йоан Павел в папския дворец – истинско палацо, откъдето и да го погледнеш. На малкия паркинг отзад един полицаи проверява дали автомобилите имат разрешение да паркират. У дома сме.

– Да питам брат Самуел има ли цигари? – предлагам, докато се качваме по стълбите.

Ръката на Симон трепери.

– Не, не го буди. Някъде вътре имам запаси.

Друг полицаи, с когото се разминаваме по стълбите, забелязва окаения вид на Симон, но тактично отмества поглед.

Спирам.

– Какво правите тук, полицаи? – изломотвам и се завъртам на стълбите.

Той вдига поглед от основата на стълбището. Кадет с детски очи.

– Отци – мачка служебното си кепе младежът... – слу-
чи се злополука.

– Каква злополука? – смръщва се Симон.

Аз вече съм хукнал нагоре по стълбите.

Вратата на апартамента ми е отворена. Трима мъже са се скупчили в дневната. В кухнята един стол е паднал на облегалката си. На пода има счупена чиния с храна.

– Къде е Петрос? – крясвам. – Къде е синът ми?

Мъжете се обръщат. Братята хоспиталиери от съседния апартамент, все още с белите си престилки върху черните раса след работния си ден в аптеката. Един от тях ми сочи към спалните. Нищо не казва.

Объркан съм. В коридора има преобърнато шкафче. Подът от твърдо дърво е осеян с листове. В мен, невинна и крехка, се вира бащината ми икона на Младенеца. Червената ѝ глинена рамка се е строшила при падането. Зад вратата на спалнята се чува женско хлипане.

Сестра Елена.

Бутвам вратата. И двамата са вътре, сгушени на леглото. Петрос е в скута на Елена, ръцете ѝ са го обгърнали като пашкул. Срещу тях на леглото, където спеше Симон като дете, седи униформен от жандармерията, който си води бележки.

– ... по-висок, струва ми се – казва Елена, – но не го огледах добре.

Полицаят рязко вдига поглед към Симон, който е застанал зад мен – исполин, излязъл от окото на буря.

– Какво се е случило? – питам, нахълтвайки вътре. – Да не сте пострадали?

– Тате! – възкликва Петрос и се измъква от ръцете на монахинята.

Лицето му е зачервено и подпухнало. Щом се озовава в прегръдката ми, отново се разплаква.

– О, слава богу – възкликва сестра Елена и се надига от леглото, за да ме посрещне.

Петрос трепери в прегръдката ми. Опипвам тялото, търсейки рани.

– Невредим е – прошепва Елена.

– Какво става?

Тя закрива устата си с ръка. Торбичките под очите ѝ се отпускат.

– Един мъж нахлу в апартамента – отговаря.

– Какво? Кога?

– Бяхме в кухнята. Вечеряхме.

– Не разбирам. Как е влязъл?

– Не знам. Чухме го на вратата. И после се озова вътре.

Обръщам се към полицаия.

– Заловихте ли го?

– Не. Но спираме всеки, който се опита да прекоси границата.

Притискам Петрос към себе си. Значи униформеният на паркинга не проверяваше разрешенията за паркиране.

– Какво е търсил? – питам го.

– Разследваме – отговаря ми той.

– Има ли и други обрани апартаменти?

– Не ни е известно да има.

За пръв път чувам за обир в тази сграда. В нашето ватиканско селище почти няма битова престъпност. Петрос заравя носле в шията ми и прошепва:

– Трябваше да се скрия в дрешника.

Потупвам го по гърба и питам Елена:

– Стори ли ти се познат?

Селището е малко. Сестра Елена живее в манастир, но с Петрос познаваме почти всички, които живеят между стените на Ватикана.

– Никога не съм го виждала, отче – отговаря тя. – Толкова силно блъскаше по вратата, че грабнах Петрос от стола и го донесох тук.

Поколебавам се.

– Блъскал е по вратата?

– И крещеше, и клатеше бравата. Нахлу вътре още

докато носех Петрос. Истинско чудо е, че се добрахме навреме до спалнята.

Сърцето ми бие до пръсване. Обръщам се към полица.

– Значи не е било обир?

– Не знаем какво е било, отче.

– Опитали ли се да ви нарани? – питам Елена.

– Заключихме вратата на спалнята и се скрихме в дрешника.

Свеждам поглед и установявам, че синът ми оглежда бледата и опръскана с кал фигура на чичо си. Лицата и на двамата са разстроени и потресени.

– Петрос – погалвам го по изопнатото гръбче, – всичко е наред. В безопасност си. Нищо лошо няма да ти се случи.

Двамата със Симон са се вторачили един в друг. И се гледат с блеснали сини очи. Има нещо животинско в погледа на брат ми, което той се мъчи, ала не успява да овладее.

– Сестро – повтарям шепнешком, – той нарани ли някой от двама ви?

– Не. Не ни обърна никакво внимание. Чувахме го как обикаля отвън.

– Какво правеше?

– Стори ми се, че влезе във вашата стая. Викаше двама ви по име.

Притискам Петрос към себе си и предпазвам лицето му с рамото си.

– Кого?

– Вас и отец Симон.

Тръпки ме побиват. Усещам, че полицаят ме гледа и преценява реакцията ми.

– Отче – казва той, – можете ли да внесете някаква яснота по въпроса?

– Не. Не, разбира се. – Обръщам се към Симон. – Ти сещаш ли се за нещо?

Погледът на брат ми е отвезан. Пита само:

– По кое време стана?

Долавям тревожна нотка в гласа му. Подсказва ми нещо, което отначало ми се струва нерационално, но постепенно плъзва като мастило в мислите ми. Питам се дали нападението не е свързано с онова, което е сполетяло Уго. Дали убиецът му не е дошъл тук след това.

– Случи се броени минути след като отец Алекс потегли – обяснява сестра Елена.

Кастел Гандолфо е на трийсетина километра от тук. Пътуването отнема четирийсет и пет минути. Би било почти невъзможно един и същ човек да извърши и двете нападения. Пък и не ми хрумва причина. Единствената връзка между нас и Уго е работата ни по неговата изложба.

Симон посочва към дрешника и пита:

– Колко време беше вътре?

– Адски дълго – отговаря доволно Петрос. Най-сетне някой да обърне внимание на неговото страдание.

Но погледът на Симон се отмества към прозореца.

– Повече от пет минути? – питам, защото усещам, че брат ми наистина иска да разбере.

– Много повече.

Значи полицаят не е бил откровен с нас. Защото от вратата на апартамента до границата се стига за една минута тичешком. Тази вечер никой няма да бъде заловен на портите.

Той затваря бележника си и се изправя.

– Долу ви чака кола, сестро. Не бива да се прибирате пеша в тъмното.

– Благодаря ви – казва Елена, – но ще пренощувам тук. Заради малкия.

Полицаят отваря вратата малко по-широко.

– Игуменката ви очаква. Шофьорът е в коридора и ще ви отведе долу.

Сестра Елена е упорита възрастна монахиня, но не би спорила с полицията пред Петрос. Целува го за лека нощ и докато обхваща бузката му с длан, осеяната ѝ със старчески петна ръка трепери.

– Ще ти звънна по-късно – казвам ѝ аз. – Искам да те питам за още някои неща.

Тя кимва безмълвно. Петрос се сгушва в прегръдките ми, когато сестра Елена си тръгва. Пръстчетата му са вкопчени във футболната фланела, с която не се разделя. Отпред тя е мокра от сълзите му. В този миг забелязвам раклата, избутана пред вратата на дрешника. Явно сестра Елена първа е излязла от там, за да позвъни на жандармерията. И е накарала Петрос да остане вътре, за да е на сигурно място. Значи синът ми е стоял самичък в тъмния дрешник.

Усещам го как диша до шията ми и си давам сметка, че трябваше да е в леглото още преди половин час. Усещам колко е изтощен по това колко натежава тялото му.

– Искаш ли да пийнеш нещо? – прошепвам му.

Отправляме се към кухнята и той ми посочва счупената чиния върху плочките.

– Аз го направих. Без да искам.

Изправям съборения стол. Елена явно го е грабнала от мястото му, нищо че тежи петнайсет килограма. Свалям от една полица портокалова фанта, пазена само за специални случаи. Тя е любимата напитка на Петрос, откакто видя, че кардинал Ратцингер я пие в „Кантина Тиролезе“ в града. Той заравя нос в пластмасовата чаша, а аз поглеждам над рамото му към бъркотията в коридора, която продължава и по посока на спалнята ми. По някаква причина е подминала стаята на Петрос. Което потвърждава версията на Елена за случилото се.

– Има буря – отбелязва Петрос, изплувал от портокаловата лагуна.

Кимам разсеяно. Сигурно си мисли за мъжа навън, за нападателя, който не е заловен. Наблюдавам полицая, който се връща от оглед на спалнята ми. Когато минава покрай вратата на Петрос, се появява Симон. Полицията го пита нещо, а брат ми отговаря:

– Не, племенникът ми преживя предостатъчно за една нощ.

– Тате? – вика ме Петрос.

Обръщам се. Той ме гледа очаквателно.

– Да?

– Попитах дали колата се повреди в дъжда?

Нужно ми е малко време да разбере. Петрос се чуди защо двамата със Симон се прибираме толкова късно, защо той и сестра Елена са били сами, когато е дошъл онзи човек.

– Ами... спухахме гума.

Фиатът често се разваля. Петрос е истински авторитет, що се отнася до изтичането на масло и повреденото динамо. Понякога се притеснявам, че се превръща в енциклопедия на злощастията.

– Добре – казва той, наблюдавайки как чичо му затваря вратата след полицая.

Апартаментът отново си е наш. Симон присяда до племенника си и ръстът му успокоява Петрос, който се премества на ръба на стола като кацнала на клонка пеперуда, която се припича на слънцето.

– Утре ще се върнат – заявява Симон.

Кимвам. Не можем обаче да обсъждаме пред Петрос онова, което се налага да предприемем.

Брат ми полага огромната си длан върху косата на племенника си и я разрошва. От расото му се сипят пращинки от засъхналата кал.

– Наложил ли се да вдигате колата? – пита Петрос.

– Моля?

– За да смените гумата – пояснява Петрос.

Със Симон се споглеждаме.

– Аз просто използвах... – замотава се Симон и щраква с пръсти във въздуха.

– Крик? – подсказва Петрос.

Брат ми кимва и рязко се изправя.

– Ей, Петрос, трябва да се поизмия, ясно? – Поглежда ме и добавя: – *Ubi dormiemus?* – На латински. За да не разбере Петрос. Пита къде ще спим.

Значи сме на едно мнение – вероятно не е безопасно да останем тук.

– В казармата на швейцарците? – предлагам. Най-сигурното място в страната след апартамента на Йоан Павел.

Симон кимва и се помъква към душа, полагайки неимоверно старание да прикрие лекото накуцване.

След като той се отдалечава, казвам на Петрос да си вземе любимата пижама. След това включвам компютъра и нетърпеливо изчаквам старият процесор да претърси пощата ми за името на Уго. Напрегнат съм. Ослушвам се за шумове извън коридора.

Появяват се двайсетина съобщения. Всичките от лятото. Последното, отпреди две седмици, е това, което търся. Докато го препрочитам, се чудя дали очите не ме лъжат. Сигурно в момента преценката ми не е трезва. Но когато чувам познатото бълбукане на водата в тръбите, го принтирам, сгъвам листа и го пъхвам в расото си. Отивам при Симон в стаята, която някога беше спалнята ни с Мона.

Заварвам го да сгъва изцапаното расо над торбата за мръсните дрехи, на която навремето майка ни избродира думите: *Битие 1:4: И отдели Бог светлината от тъмнината.* Той изглежда още по-притеснен. И аз се чувствам така. Сега, когато и Петрос е застрашен, ме обзема тревога. Сестра Елена най-вероятно е спасила живота му.

– Кой може да го е направил? – прошепвам.

Симон издърпва едно от чекмеджетата и тършува вътре за скритите си за спешни случаи цигари. На същата тази тоалетна масичка баща ни държеше два пепелника, защото един не беше достатъчен. Пушенето беше официално държавно развлечение, преди Йоан Павел да го забрани. Но изражението на Симон не се прояснява, когато намира търсеното. Чекмеджето не влиза обратно на мястото си, той го разклаща и цялата тоалетка се накланя.

– Защо са погнали нас? – питам.

Брат ми смъква хавлията и облича белъто си. Вече виждам защо внимава с крака си – кожата му е посиняла. Нещо е пристегнало мускула.

– Не го казвай – предупреждава той, като вижда, че съм забелязал.

Когато служителите на Секретариата влязат в света на коктейлите и на официалните вечери, имат усещането, че са изневерили на духа на свещеничеството. Затова прибягват до едновременни средства. Някои се бичуват. Други носят власеници или вериги. Трети постъпват като Симон: пристягат бедрата си с груба връв. Това са бързодействащи лекарства срещу насладите на работата в посолство. Симон обаче би трябвало да е по-разумен. Баща ни предпочиташе гръцкия подход: пост, молитва, спане на студения под.

– Ти кога...? – питам го.

– Недей – срязва ме той. – Просто ме остави да се облека.

Време е да се махнем от тук.

Петрос застава на прага, понесъл цяла планина пижамы с динозаври.

– Това стига ли? – пита.

Симон бързо се шмугва в дрешника.

– Ела, Петрос – повеждам го обратно към кухнята. – Да почакаме чичо Симон навън.

4

Казармата на швейцарската гвардия е малко по-надолу по улицата. Достъпът на външни лица е забранен, но двамата със Симон сме прекарвали не една и две нощи там след смъртта на родителите си. Войниците ни позволяваха да тичаеме заедно с тях, да ползваме спортния им салон, да ходим на партитата с фондю, които си пра-

веха. Сред тези стени преживях първия си махмурлук. Повечето ни стари приятели са се върнали в Швейцария в търсене на нови приключения, но тези, които останаха, сега са офицери. Гвардейците на пост им се обаждат за указания и веднага ни махват да минем.

Заинтригуван съм колко млади ми се струват новите попълнения. Прослужили са нужния период в швейцарската армия у дома, но иначе изглеждат като токущо завършили гимназисти. А някога това бяха мъжете в тази страна, на които най-силно се възхищавах. Сега са просто пораснали момчета, десет години по-млади от мен.

Казармата се състои от три дълги постройки, разделени от тесни, подобни на пресечки дворове. Новобранците спят заедно в сградата пред римската граница. Сградата на офицерите, към която сме се запътили, е най-вътрешната и задната ѝ страна е до папския дворец. Качваме се с асансьора и хлопаме на вратата на най-близкия ми приятел в гвардията, Лео Келер. Отваря ни съпругата му София.

– О, Алекс, колко ужасно! – възкликва тя. – Не мога да повярвам, че се е случило. Влизайте, влизайте.

Новините се разпространяват бързо в тези казарми.

– Може ли да пипна бебето? – пита Петрос и още преди София да успее да отговори, поставя двете си длани на издутия ѝ корем.

Понечвам да го дръпна назад, но тя се усмихва и покрива неговите ръчички с дланите си.

– Бебето хълца – обяснява. – Усещаш ли?

Тя е красива жена със слаба фигура, каквато беше Мона, и със сходна стойка. Дори косата ѝ е като на съпругата ми – с цвят на кестен, но, изсветляла от римското слънце, понякога е като червеникав ореол около лицето ѝ. Двамата с Лео се ожениха преди година, но аз още се вирам в нея и откривам нещо, което всъщност го няма. Изчервявам се заради спомените за Мона, които София възражда, и съпружеските желания на един мъж.

Напомнят ми за самотата, която иначе успявам да превъзмога.

– Влизайте и сядайте – кани тя трима ни. – Ще ви донеса нещо за хапване. – Но после, изглежда, променя намерението си. – А, разбирам, по-добре не. – Вперила е поглед над рамото ми към брат ми Симон. – Аз ще остана тук с Петрос. А вие, отци, отидете да пийнете в столовата долу.

Разчела е нещо в погледа му.

– Благодаря, София – отговарям. Приклякам пред Петрос и добавям: – Скоро ще се върна да те сложа да си легнеш. Дръж се прилично, нали?

– Хайде – прошепва ми Симон и ме подръпва за расото. – Да тръгваме.

Столовата на швейцарската гвардия е на долния етаж на сградата. Вътре е като в тъмница и само няколко строги полилея разкъсват сумрака. По стените има стенописи в естествени размери, изобразяващи някогашния разцвет на тази петстотингодишна армия. Нарисувани са в по-ново време и изглеждат толкова нелепо и карикатурно, че само художник, който вярва в съществуването на чистилицето, може да създаде подобно нещо в сянката на Сикстинската капела.

Със Симон се насочваме към една празна маса в ъгъла. Имаме нужда от нещо по-силно от вино. Той е едър мъж и трябва здравата да се постарее, за да усети въздействието на алкохола. Тук обаче имат само вино, затова Симон вече е гаврътнал първата чаша, когато питам:

– Защо някой ще търси нас?

Той прокарва палец по нащърбения ръб на чашата.

– Само да открия кой е причинил това на Петрос... – казва мрачно.

– Наистина ли смяташ, че може да е свързано със смъртта на Уго?

Симон целият трепери от силните чувства.

– Не знам.

Изваждам принтирания лист от джоба си и го плъзвам по масата.

– Казвал ли ти е нещо подобно?

Той го прочита за броени секунди. След това намръщено го побутва обратно към мен.

– Не.

– Мислиш ли, че може да има значение?

Брат ми се обляга назад и си налива още една чаша.

– Вероятно не.

Огромният му пръст кацва на листа, сочейки датата. Отпреди две седмици. Препрочитам думите.

Скъпи Уго,

Съжалявам за случилото се. Струва ми се обаче, че отсега нататък трябва да потърсиш помощ от друг. Мога да ти препоръчам няколко познавачи на Светото писание, които са по-подготвени да отговорят на въпросите ти. Съобщи ми, ако се интересуваши. Късмет с изложбата.

Алекс

Отдолу е съобщението, което ми е изпратил Уго. Чийто отговор е моето. Това са последните думи, които ми е написал.

Отец Алекс,

Изникна нещо. Спешно. Опитах се да ти се обадя, но никой не вдигна. Моля те, свържи се незабавно с мен, преди да се разчуе.

Уго

– Изобщо ли не ти е споменавал за това? – питам.

Симон клати печално глава.

– Но ще разбере какво става, повярвай ми – казва той.

В тона му долавям превъзходството на служител на Секретариата. Гледайте ни как спасяваме света.

– Кой може да знае, че ще нощуваш в апартамента днес? – питам го.

– Всички в нунциатурата знаеха, че ще летя за изложбата. – Нунциатурата – посолството на Светия престол. Симон добавя: – На никого обаче не съм казал къде ще отседна.

Тонът му подсказва, че и той изпитва същото притеснение. Ватиканът има малък телефонен указател, в който са включени домашните и служебните телефонни номера на повечето служители, включително моите. Но никакви адреси.

– И как изобщо някой ще стигне толкова бързо от Кастел Гандолфо до тук? – питам.

Симон дълго върти чашата между дланите си, преди да отговори:

– Сигурно имаш право. Не е възможно. – Казва го без капка облекчение, сякаш просто се опитва да ме успокои.

Далечни църковни камбани отмерват десет вечерта. Започва смяната на караула. Появяват се гвардейци със сините нощни униформи, връщат се от наряд и изпълват помещението като приливна вълна. Ясно е, че тук няма да намерим убежище от преживените тази вечер страхотии. Докато са били на пост, гвардейците са научили новината за Кастел Гандолфо и двамата със Симон неочаквано се озоваваме в центъра на вниманието.

Пръв до нас сяда старият ми приятел Лео. Запознахме се през пролетта, когато бях трети курс в семинарията, на погребението след единственото друго убийство на ватиканска територия, което помня. Войник от швейцарската гвардия беше убил командващия си офицер в тази казарма, след което беше насочил служебното оръжие към себе си, а Лео пръв беше пристигнал на местопрестъплението през онази нощ. Двамата с Мона се грижихме за него повече от година, докато се възстанови, и дори излизахме по двойки, когато се срещаше с разни жени. Но те не откриваха нищо привлекателно в този зле

платен чужденец, задължен с клетва да не обсъжда с никого спомена, който го гнети. Когато Мона си тръгна, Лео помогна на Симон да се грижи за мен. На сватбата му със София тази пролет трябваше аз да ги бракосъчета, но кардинал Ратцингер доброволно им оказа тази чест. Сега, след дългогодишни сърдечни мъки, и той ще има син. Радвам се да зърна лицето му тази вечер. Нашето приятелство се е доказало в тежки моменти.

Симон повдига леко чашата си, за да отбележи появата на Лео. Няколко гвардейци пристигат с него и се настаняват на нашата голяма маса. След малко започват да разливат вино и бира. Дрънчат чаши. След часове на задължителна неподвижност ръцете и устите се движат разпалено. Тук обикновено се говори на немски, но сега превключват на италиански, за да участваме в обсъждането. Не си дават сметка, че ние сме просто приятели на командира им, и започват да задават военни въпроси.

Кой калибър е било оръжието?

В челото или в слепоочието?

Един-единствен изстрел ли е причинил смъртта?

Всичко се променя, когато Лео им обяснява кои сме.

– Значи във вашия апартамент е имало обир? – пита ме възбудено един от гвардейците.

Ясно си представям как историите ще плъзнат из ватиканското селище. Първата ми инстинктивна мисъл е, че случилото се може да застраши Симон. Служителите на Секретариата не бива да се замесват в скандали.

– Жандармерията заловила ли е някого? – питам.

Объркват се за кое събитие се отнася въпросът ми, преди Лео да отговори:

– Не, за никое от двете престъпления.

– Някой от съседите ми забелязал ли е нещо?

Лео клати глава. Всъщност момчетата са заинтригувани повече от убийството на Уго.

– Чух, че не позволяват никой да види трупа – отбелязва едно от тях.

Друго момче додава:

– Май имало нещо странно. Нещо по ръцете или краката му.

Грешат. Видях тялото на Уго със собствените си очи. Ала преди да смогна да се обадя, други гвардейци започват да си разменят по-грубовати шеги за рани, подобни на Христовите. Симон стоварва юмрук върху масата и изръмжава:

– Стига!

Тутакси се смълчават. Той е въплъщение на авторитета в техния свят – висок, властен, свещеник. На трийсет и три години е, но си давам сметка, че сигурно им изглежда възрастен.

– Установили ли са как някой е успял да се вмъкне в градината? – питам.

Момчетата чуруликат като накацали върху жица птици. Колективният отговор гласи: не.

– Значи никой нищо не е видял? – продължавам да настоявам.

Накрая се обажда Лео:

– Аз видях нещо.

Масата притихва.

– Миналата седмица, когато бях трета смяна при „Света Ана“, един камион спря на служебния вход.

„Света Ана“ е портата до тази казарма. Там постоянно патрулират гвардейци, за да проверяват идващите от Рим превозни средства. По време на третата смяна обаче портата е затворена. Никой няма право да влиза в държавата ни нощем.

– Беше три часът – продължава Лео, – а камионът започна да примигва с фарове срещу мен. Дадох му знак да се махне, но шофьорът слезе.

Момчетата се смръщват. Това е нарушение на правилата. Шофьорите трябва да смъкнат стъклото на прозореца и да покажат документите си.

– Приблжих се, а ефрейтор Фрай беше заел позиция зад мен – продължава Лео. – Човекът имаше италианска

шофьорска книжка. И ако щете, вярвайте, имаше и разрешително да влезе. Познайте от кого беше подписано.

Изчаква. Тези гвардейци са още млади и се вълнуват от откриващите се възможности.

– От архиепископ Новак.

Неколцина подсвиркват. Антони Новак е най-високоставеното духовно административно лице в света. Той е дясната ръка на папа Йоан Павел.

– Наредих на ефрейтор Фрай да звънне горе – продължава Лео, – за да потвърди автентичността на подписа. А междувременно проверих каросерията. – Привежда се напред. – И там намерих ковчег. Покрит беше с платно и отгоре пишеше нещо на латински. Не ме питайте какво. Но под платното имаше голям метален ковчег. Ама наистина голям.

Всички гвардейци около масата се кръстят. Чуе ли за метален ковчег, всеки мъж в казармата си мисли за едно и също. Когато умре папа, го погребват в троен саркофаг. Първият е от кипарисово дърво, последният е дъбов. Обаче средният е оловен.

Здравето на Йоан Павел предизвиква сериозна тревога. Той е отпаднал. Не може да ходи. Лицето му е разкривено от болка. Кардиналът, който е държавен секретар, вторият най-влиятелен човек в Светия престол, наруши кодекса на мълчанието със съобщението, че е възможно оттегляне и че ако здравето на папата не му позволява да управлява страната, оттеглянето му е въпрос на съвест. Журналистите кръжат като лешояди, а някои предлагат пари на жителите на Ватикана дори за най-незначителна вътрешна информация. Чудя се защо Лео рискува да разкаже подобна история пред толкова неопитна аудитория.

Той обаче отговаря на този въпрос с думите:

– И кого заварих седнал на пейката до ковчегата? Името на личната му карта беше Ногара, Уголино. – Лео лекичко почуква по масата с кокалчетата на пръстите си. – След минута ни се обадиха – архиепископ Новак по-